

**ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ
ФАКУЛЬТЕТ ОБЛІКУ ТА ФІНАНСІВ**

Красняк Оксана Анатоліївна

УДК 658

**АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ МАЛОГО ПІДПРИЄМСТВА ТА ЙОГО
РОЛЬ У ФІНАНСОВОМУ УПРАВЛІННІ МАЛИМ БІЗНЕСОМ**

Освітньо-професійна програма «Фінанси, банківська справа та страхування»

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Автореферат
дипломної роботи на здобуття
кваліфікації магістра фінансів, банківської справи та страхування

Полтава – 2018

Дипломною роботою є рукопис

Робота виконана на кафедрі фінансів і кредиту факультету обліку та фінансів Полтавської державної аграрної академії

Науковий керівник: кандидат економічних наук, доцент
Лелюк Юлія Миколаївна,
Полтавська державна аграрна академія,
професор кафедри фінансів і кредиту

Рецензент: кандидат економічних наук, доцент
Тютюнник Юрій Михайлович,
Полтавська державна аграрна академія,
професор кафедри економічної теорії
та економічних досліджень

Захист відбудеться 27 грудня 2018 р. о 9³⁰ годині на засіданні експертної комісії у ПДАА за адресою: 36003, м. Полтава, вул. Сковороди, 1/3, навчальний корпус 4, аудиторія 426.

*Відповідальний за
нормо-контроль*

О. В. Безкровний

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Розвиток ринкових відносин підвищує відповідальність і самостійність підприємств, зокрема й сфери малого бізнесу, та інших суб'єктів ринку в підготовці та прийнятті управлінських рішень. Ефективність цих рішень неабияк залежить від об'єктивності, своєчасності та всебічності оцінювання наявного й очікуваного фінансового стану підприємства.

Інформація про фінансовий стан підприємства надзвичайно важлива як для керівництва підприємства, так і для інвесторів. У вивченні окремих питань аналізу фінансового стану зацікавлені різні групи користувачів: власники, акціонери, банки, кредитори, постачальники, покупці, інвестори, органи державної податкової інспекції, фондові біржі. Кожна з цих груп користувачів переслідує власні цілі в оцінюванні фінансового стану. Керівники підприємств використовують результати аналізу для контролю за діяльністю підприємств, розробки заходів щодо підвищення ефективності його діяльності, формування фінансової й комерційної стратегії; представники банків оцінюють фінансовий стан для встановлення кредитоспроможності підприємства. Їх цікавить, у який спосіб підприємство здатне сплатити свої борги в установлений термін і яка гарантія погашення ним довгострокових позик та сплати відсотків за ними у майбутньому.

Засновниками розробки й розвитку оцінки фінансового стану підприємства вважають представників англо-американської школи: Р. Фоулка, Дж. Кеннона, Дж. Харрігана. Серед вітчизняних і зарубіжних науковців, які приділили значну увагу дослідженню питань, пов'язаних із оцінюванням фінансового стану підприємства, слід виділити таких як І. З. Адамова, Т. Г. Бень, М. Д. Білик, Ю. Брігхем, С. Б. Довбня, В. В. Ковальов, М. Я. Коробов, М. Л. Котляр, Г. В. Савицька, О. В. Саленко, Ю. М. Тютюнник, О. Г. Піскунов, А. М. Поддєрьогін, Ю. С. Цал-Цалко, Н. Г. Чепуренко, О. О. Шеремет, Р. К. Шурпенкова та інших.

Накопичений досвід із оцінювання фінансового стану суб'єктів малого бізнесу потребує критичного огляду, систематизації методів оцінки фінансового стану для з'ясування їхніх переваг і недоліків, виявлених у процесі їх практичного використання. Водночас маємо розбіжності у трактуванні науковцями поняття «фінансовий стан підприємства», виділенні складу показників, що його визначають, їхніх нормативних значень. Крім того в достатній мірі не опрацьовано методичні засади оцінювання фінансового стану малих підприємств, практичні засади поліпшення їх фінансового стану за рахунок фінансового управління.

Зазначене обумовлює актуальність обраної теми та вимагає подальшого дослідження науково-теоретичних основ аналізу фінансового стану малого підприємства та його ролі у фінансовому управлінні малим бізнесом.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дипломна робота виконана в межах програми науково-дослідних робіт кафедри фінансів і кредиту за темою «Удосконалення механізму фінансової діяльності підприємств, організацій і установ».

Мета і завдання дослідження. Метою дипломної роботи є узагальнення науково-теоретичних, методичних і практичних основ аналізу фінансового стану малого підприємства та його ролі у фінансовому управлінні малим бізнесом. Комплексний підхід до реалізації поставленої мети обумовив необхідність вирішення наступних завдань:

- проаналізувати трактування різними науковцями поняття «фінансовий стан підприємства» та систематизувати методичні підходи до оцінювання фінансового стану малого підприємства;
- узагальнити особливості оцінювання фінансового стану суб'єкта господарювання на основі методів прогнозування банкрутства;
- обґрунтувати взаємозв'язок фінансового стану, економічного потенціалу й ефективності діяльності малого підприємства;
- здійснити фінансово-економічну характеристику досліджуваного підприємства;
- використати сучасні підходи для оцінювання фінансового стану малого підприємства;
- оцінити ефективність господарської діяльності малого підприємства;
- обґрунтувати напрями підвищення ефективності фінансового управління на малому підприємстві шляхом оптимізації структури його капіталу;
- дослідити можливості використання операційного важеля в управлінні прибутком малого підприємства;
- розкрити особливості використання інформаційних систем в аналізі фінансового стану та оптимізації структури капіталу малого підприємства.

Предмет і об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження виступає фінансово-господарська діяльність підприємства. Предметом дослідження є теоретико-методичні й практичні основи аналізу фінансового стану малого підприємства та його ролі у фінансовому управлінні малим бізнесом.

Дипломна робота виконана на матеріалах товариства з обмеженою відповідальністю «Агроремсервісприлад-М» м. Полтава.

Методи дослідження. Дослідження в дипломній роботі проводилося згідно з методологією системного підходу до визначення економічних процесів і явищ. Теоретичною і методологічною основою дипломної роботи стали основні положення економічної теорії, нормативно-правові акти, публікації провідних вітчизняних і зарубіжних учених-економістів із питань аналізу фінансового стану малого підприємства та його ролі у фінансовому управлінні малим бізнесом.

При написанні дипломної роботи були використані наступні методи

дослідження: абстрактно-логічний (для теоретичного узагальнення поглядів науковців на сутність поняття «фінансовий стан підприємства»); системного узагальнення (при аналізі методики оцінювання фінансового стану, етапів його проведення та теоретичному обґрунтуванню взаємозв'язку фінансового стану й ефективності діяльності малого підприємства); розрахунково-конструктивний (у процесі аналізу фінансового стану та оцінки ефективності господарської діяльності ТОВ «Агроремсервісприлад-М»), порівняння (співставляючи фактичні показники фінансового стану досліджуваного підприємства з нормативними та базовими значеннями); графічний (для побудови діаграм); ряд прийомів аналізу показників фінансового стану суб'єкта господарювання (вертикальний і горизонтальний аналіз, аналіз відносних показників). При проведенні дослідження використано пакет прикладної комп'ютерної програми Microsoft Excel.

Інформаційною базою дослідження стали нормативно-правові акти України, фінансова звітність ТОВ «Агроремсервісприлад-М», інформаційні ресурси мережі Internet, особисті спостереження та розрахунки здобувача вищої освіти.

Наукова новизна та практичне значення одержаних результатів. Наукова новизна полягає в систематизації теоретичних, методичних і практичних засад аналізу фінансового стану малого підприємства та його ролі у фінансовому управлінні малим бізнесом.

Практичне значення одержаних результатів полягає у розробці практичних рекомендацій із удосконалення аналізу фінансового стану та фінансового управління на малому підприємстві, що опубліковані у наукових працях, обговорені на науково-практичних конференціях і прийняті до впровадження в ТОВ «Агроремсервісприлад-М».

Особистий внесок здобувача. Дипломна робота є самостійно виконаним науковим дослідженням. Наукові результати, висновки і пропозиції, викладені у дипломній роботі, отримані автором самостійно.

Апробація результатів дослідження. Основні наукові положення та результати, викладені в дипломі, апробовані двох конференціях, а саме: конференції за підсумками виробничої практики з фінансового менеджменту «Практичні аспекти фінансового менеджменту на підприємствах АПК: стан і напрями вдосконалення» (м. Полтава, 15 березня 2018 р.); конференції за підсумками виробничої практики з дисциплін професійної підготовки «Практичні аспекти дисциплін професійної підготовки на підприємствах АПК» (м. Полтава, 18 вересня 2018 р.)

Публікації. Основні положення щодо вдосконалення аналізу фінансового стану малого підприємства та підвищення ефективності фінансового управління малим бізнесом опубліковані у двох наукових працях загальним обсягом 0,26 др. арк., а саме в:

- збірнику наукових праць за результатами роботи факультету обліку та фінансів «Економіка і підприємництво: організаційно-методологічні аспекти

обліку, фінансів, аудиту та аналізу» (0,25 др. арк.);

- збірнику доповідей науково-практичних конференцій студентів за результатами проходження виробничих та технологічних практик по напрямках підготовки (спеціальностях) «Сучасний стан і перспективи вдосконалення практичної підготовки студентів обліково-фінансового профілю» (0,11 др. арк.).

Структура та обсяг дипломної роботи. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, додатків, списку використаних джерел. Основний зміст викладено на 97 сторінках друкованого тексту. Робота містить 28 таблиць, 21 рисунок і 4 додатки. Список використаних джерел налічує 70 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дипломної роботи, відображено мету, основні завдання, об'єкт і предмет дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення, наведено дані про апробацію одержаних результатів.

У першому розділі – **«Теоретичні основи аналізу фінансового стану малого підприємства»** – узагальнено необхідність, сутність та інформаційне забезпечення оцінки фінансового стану малого підприємства; систематизовано особливості оцінювання фінансового стану суб'єкта господарювання на основі методів прогнозування банкрутства; обґрунтовано взаємозв'язок фінансового стану, економічного потенціалу й ефективності діяльності малого підприємства.

Оцінку фінансового стану підприємства, зокрема й сфери малого бізнесу, здійснюють, використовуючи ряд методик, розроблених міністерствами (відомствами), Національним Банком України і комерційними банками. Дослідження офіційних методик, положень і розробок науковців щодо трактування поняття «фінансовий стан підприємства» свідчить про їхнє розмаїття й неузгодженість.

Під фінансовим станом підприємства слід розуміти реальну (на фіксований момент часу) і потенційну фінансову спроможність підприємства забезпечити певний рівень фінансування поточної діяльності (операційної, фінансової, інвестиційної), саморозвитку та погашення зобов'язань перед підприємствами й державою. З огляду на поставлену мету, оцінку фінансового стану здійснюють на коротко- та довгостроковий період. У першому випадку критеріями оцінки виступають ліквідність і платоспроможність підприємства, а з позиції довгострокової перспективи «фінансовий стан підприємства» характеризується структурою джерел коштів, ступенем залежності підприємства від зовнішніх інвесторів і кредиторів.

Для точної оцінки фінансового стану малого підприємства необхідно застосовувати різноманітні методичні підходи. Систематизація існуючих методичних підходів до оцінки фінансового стану малого підприємства наведена на рис. 1.

Рис. 1. Систематизація методичних підходів до оцінки фінансового стану підприємства

Для оцінки фінансового стану малих підприємств слід виділяти такі групи показників: майновий стан, ліквідність і платоспроможність, фінансова стійкість, рентабельність та прибутковість, ділова активність. Головним джерелом інформації для оцінки фінансового стану підприємства є фінансова звітність, дані первинного й аналітичного бухгалтерського обліку, які розшифровують і деталізують окремі статті балансу та звіту про фінансові результати, а допоміжним джерелом виступає статистична та податкова звітність.

Аналіз літератури показав, що у даний час найбільш широкого застосування набули такі методичні підходи до побудови методів прогнозування банкрутства:

1) визначення незадовільної структури бухгалтерського балансу підприємства за допомогою методів коефіцієнтного аналізу, формування комплексної (рейтингової) оцінки фінансового стану підприємства, інтегральної рейтингової оцінки підприємства, тощо;

2) система показників У. Бівера та інші подібні системи показників;

3) моделі інтегральної оцінки загрози банкрутства підприємства, засновані на обліку найважливіших показників, що допомагають виявити кризовий фінансовий стан підприємства, двофакторна модель, Z-рахунки Е. Альтмана, спеціальні багатофакторні регресійні моделі на основі використання прийомів статистичного методу, який називають «аналізом множинних дискримінант», тощо.

Фінансовий стан малого підприємства значно залежить від його економічного потенціалу (рис. 2).

Рис. 2. Взаємозв'язок фінансового стану зі складовими економічного потенціалу та ефективністю діяльності малого підприємства

На рівні окремого малого підприємства під економічним потенціалом слід розуміти його здатність досягати мети, поставленої перед ним, використовуючи для цього матеріальні, фінансові та трудові ресурси, які є в його розпорядженні. У результаті оцінки двох груп активів за балансом – необоротних (майна підприємства) та оборотних отримують характеристику двох складових економічного потенціалу – майнового потенціалу (майнового стану підприємства) та фінансового потенціалу.

Стосовно підприємства, «економічний потенціал» є важливою динамічною характеристикою діяльності підприємства, яка одночасно:

- відображає стан підприємства щодо вимог зовнішнього й внутрішнього середовища на певну дату;
- виступає базою для його виробничої діяльності у майбутньому періоді;
- використовується як критерій оцінки результативності його роботи в попередньому періоді.

Таким чином, з одного боку економічний потенціал впливає на якість та ефективність діяльності малого підприємства, а з іншого – навпаки, залежить від неї.

У другому розділі – **«Аналіз фінансового стану малого підприємства та оцінка ефективності його господарювання»** – проведено фінансово-економічну характеристику досліджуваного підприємства; з використанням сучасних підходів оцінено фінансовий стан малого підприємства; проаналізовано ефективність господарської діяльності малого підприємства.

Вивчення майнового стану ТОВ «Агроремсервісприлад-М» (табл. 1) засвідчило, що у 2017 р. порівняно з 2015 р. вартість майна товариства збільшилась на 7448,0 тис. грн, або у 2,2 разу. У підсумку питома вага необоротних активів у майні зменшилась з 3,5 до 1,0 %, а оборотних активів, відповідно, зросла на 2,5 відсоткових пункти (з 96,5 до 99,0 %). Збільшення оборотних активів на 7533,7 тис. грн (у 2,3 разу) пояснюється зростанням оборотних виробничих фондів на 1293,1 тис. грн та фондів обігу на 6240,6 тис. грн. Швидші темпи збільшення оборотних виробничих фондів (у 4,1 разу) порівняно з темпами зростання фондів обігу (у 2,1 разу) зумовили збільшення частки перших на 5,8 та зменшення питомої ваги других на 3,3 відсоткових пункти.

Аналіз джерел формування капіталу ТОВ «Агроремсервісприлад-М» дав змогу виявити, що в структурі пасивів на кінець 2017 р. 85,8 % займали зобов'язання і забезпечення, тоді як власний капітал решту – 14,2 %. Власний капітал за досліджуваний період збільшився на 1030,5 тис. грн, або у 2,1 разу, однак його питома вага у структурі джерел фінансування знизилася на 0,5 відсоткового пункту, що зумовлено випереджаючим зростанням розміру поточних зобов'язань і забезпечень порівняно з сумою власного капіталу. Так, зобов'язання і забезпечення ТОВ «Агроремсервісприлад-М» за досліджуваний період зросли на 6417,5 тис. грн, або в 2,2 разу, та були представлені лише

поточними їх видами. Власний капітал ТОВ «Агроремсервісприлад-М» упродовж 2015–2017 рр. був сформований виключно нерозподіленим прибутком.

Таблиця 1

Горизонтальний і вертикальний аналіз майна ТОВ «Агроремсервісприлад-М» за 2015–2017 рр. (станом на кінець року)

Види активів (майна)	2015 р.		2016 р.		2017 р.		Відхилення (+,-) 2017 р. від 2015 р.		
	Сума, тис. грн	У % до під- сумку	Сума, тис. грн	У % до під- сумку	Сума, тис. грн	У % до під- сумку	суми, тис. грн	питомої ваги, пунктів	у %
Майно – всього	6186,5	100,0	8808,6	100,0	13634,5	100,0	+7448,0	х	у 2,2 р. б.
Необоротні активи	218,2	3,5	173,2	2,0	132,5	1,0	-85,7	-2,5	-39,3
Основні засоби	218,2	3,5	173,2	2,0	132,5	1,0	-85,7	-2,5	-39,3
Оборотні активи	5968,3	96,5	8635,4	98,0	13502,0	99,0	+7533,7	+2,5	у 2,3 р. б.
Оборотні виробничі фонди	413,6	6,7	753,2	8,6	1706,7	12,5	+1293,1	+5,8	у 4,1 р. б.
Виробничі запаси	413,6	6,7	753,2	8,6	1706,7	12,5	+1293,1	+5,8	у 4,1 р. б.
Фонди обігу	5554,7	89,8	7882,2	89,5	11795,3	86,5	+6240,6	-3,3	у 2,1 р. б.
Поточна дебіторська заборгованість	3826	61,8	6113	69,4	10817,3	79,3	+6991,3	+17,5	у 2,8 р. б.
Грошові кошти	1728,7	27,9	1190,1	13,5	832	6,1	-896,7	-21,8	-51,9
Інші оборотні активи	-	-	579,1	6,6	146	1,1	+146,0	+1,1	+100,0

Перевірка золотого правила економіки й основних правил фінансування підприємства для ТОВ «Агроремсервісприлад-М» вказує, що умови золотого правила економіки у 2015–2017 рр. не виконувалися, а золотого правила фінансування й золотого правила балансу були повністю витримані.

Як свідчать дослідження (табл. 2), показник абсолютної ліквідності не відповідав нормативному значенню ($\geq 0,2$) у 2016 й 2017 рр. у зв'язку зі зменшенням його значення відносно 2015 р. Станом на кінець 2017 р. ТОВ «Агроремсервісприлад-М» могло за рахунок грошових коштів погасити поточні зобов'язання й забезпечення на 7,1 %. Коефіцієнт швидкої ліквідності підприємства упродовж 2015–2017 рр. знаходився у межах нормативу ($\geq 0,7$), але за досліджуваний період зменшився на 0,043 пункту.

Коефіцієнт загальної ліквідності у 2017 р. порівняно з 2015 р. збільшився на 0,023 пункту. Його значення упродовж досліджуваного періоду було меншим від нормативного 1,5, однак все ж ТОВ «Агроремсервісприлад-М» могло повністю покрити поточні зобов'язання і забезпечення за рахунок

оборотних активів, а для продовження своєї діяльності певний залишок цих активів у підприємства залишився б (на 1 грн поточних зобов'язань і забезпечень припадало, відповідно, по роках 1,13; 1,14 та 1,15 грн вартості оборотних активів).

Таблиця 2

**Динаміка відносних показників ліквідності та платоспроможності
ТОВ «Агроремсервісприлад-М» за 2015–2017 рр.**

Показник	2015 р.	2016 р.	2017 р.	Відхилення (+, -) 2017 р. від 2015 р.
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,328	0,157	0,071	-0,257
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,052	1,039	1,009	-0,043
Коефіцієнт загальної ліквідності	1,131	1,138	1,154	+0,023
Коефіцієнт платоспроможності	0,328	0,157	0,071	-0,257
Коефіцієнт критичної ліквідності	1,052	1,039	1,009	-0,043
Коефіцієнт покриття запасів	9,730	9,531	6,851	-2,879

Оцінка фінансової стійкості ТОВ «Агроремсервісприлад-М» дозволила з'ясувати її у 2015–2017 рр. низький рівень за показниками структури джерел формування капіталу. Так, питома вага власного капіталу у валюті балансу на кінець 2017 р. зменшилася на 0,5 відсоткового пункту порівняно з 2015 р. і становила лише 14,2 %, на що вказує значення коефіцієнта автономії у 2017 р. (очевидно, що коефіцієнт концентрації залученого капіталу за досліджуваний період зріс з 0,853 до 0,858 пункту).

Низька частка власного капіталу у структурі фінансування діяльності ТОВ «Агроремсервісприлад-М» обумовлена в значній мірі тим, що підприємство є суб'єктом малого бізнесу, для якого характерне орієнтування на таке джерело формування капіталу, як кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги.

Результати розрахунку та аналізу динаміки показників ділової активності ТОВ «Агроремсервісприлад-М» (табл. 3) дали змогу виявити переважно позитивні тенденції в оцінюванні оборотності активів і пасивів. Позитивною зміною виявилось скорочення тривалості одного обороту активів у 2017 р. порівняно з 2015 р. на 50 днів, що становить 26,9 %, оборотних активів – на 47 днів (26,0 %), запасів – на 2 дні (10,5 %), коштів у розрахунках – на 49 днів (29,9 %), дебіторської заборгованості – на 13 днів (11,2 %) та власного капіталу – на 8 днів (29,6 %). Водночас період обороту поточної кредиторської заборгованості зріс на 5 днів (5,4 %).

У результаті зменшення тривалості одного обороту запасів на 2 дні та дебіторської заборгованості – на 13 днів, відбулося скорочення тривалості операційного циклу на 15 днів (11,1 %). В умовах зростання тривалості одного обороту кредиторської заборгованості на 5 днів тривалість фінансового циклу зменшилася на 20 днів (47,6 %).

**Динаміка показників ділової активності
ТОВ «Агроремсервісприлад-М» за 2015–2017 рр.**

Показник	2015 р.	2016 р.	2017 р.	Відхилення (+,-) 2017 р. від 2015 р.	
				абсолютне	відносне, %
Коефіцієнт обертання активів	1,933	1,272	2,646	+0,713	+36,9
Тривалість одного обороту активів, днів	186	283	136	-50	-26,9
Коефіцієнт обертання оборотних активів	1,989	1,307	2,683	+0,694	+34,9
Тривалість одного обороту оборотних активів	181	276	134	-47	-26,0
Коефіцієнт обертання запасів	19,013	14,489	21,196	+2,183	+11,5
Тривалість одного обороту запасів, днів	19	25	17	-2	-10,5
Коефіцієнт обертання коштів у розрахунках	2,195	1,484	3,134	+0,939	+42,8
Тривалість одного обороту коштів у розрахунках, днів	164	243	115	-49	-29,9
Коефіцієнт обертання дебіторської заборгованості	3,102	1,920	3,508	+0,406	+13,1
Тривалість одного обороту дебіторської заборгованості, днів	116	188	103	-13	-11,2
Коефіцієнт обертання власного капіталу	13,422	8,956	18,788	+5,366	+40,0
Тривалість одного обороту власного капіталу, днів	27	40	19	-8	-29,6
Коефіцієнт обертання кредиторської заборгованості	3,858	2,029	3,690	-0,168	-4,4
Тривалість одного обороту кредиторської заборгованості, днів	93	177	98	+5	+5,4
Тривалість операційного циклу, днів	135	212	120	-15	-11,1
Тривалість фінансового циклу, днів	42	35	22	-20	-47,6

Аналіз ефективності використання капіталу ТОВ «Агроремсервісприлад-М» засвідчив у 2017 р. порівняно з 2015 р. зростання показників, які характеризують прибутковість основної, проте зниження показників рентабельності операційної та в цілому господарської діяльності підприємства. Так, у 2017 р. на 1 грн собівартості реалізованої продукції було одержано близько 14 коп., а на 1 грн чистого доходу – понад 12 коп. валового прибутку, що, відповідно, майже на 3 і 2 коп. більше, ніж у 2015 р. Якщо в 2015 р. на 1 грн операційних витрат і витрат господарської діяльності було одержано понад 4, 4 і 3 коп. відповідного прибутку, то в 2017 р. ці показники зменшилися до 3, 3 і 2 коп. Такі зміни пояснюються випереджаючим зростанням витрат порівняно зі зростанням фінансових результатів.

Негативною відносно 2015 р. є динаміка показників загальної рентабельності капіталу (активів), загальної та чистої рентабельності виробничих фондів, тоді як чиста рентабельність капіталу (активів), загальна й чиста рентабельність виробничих фондів зросли. Різновекторні зміни помічені і в значеннях розрахованих показників окупності витрат і капіталу. При цьому період

окупності сукупного капіталу зменшився з 15,8 до 15,7 року, а власного капіталу – з 2,3 до 2,2 року.

У третьому розділі – «**Напрями використання результатів аналізу фінансового стану для вдосконалення управління малим підприємством**» – обґрунтовано напрями підвищення ефективності фінансового управління на малому підприємстві шляхом оптимізації структури його капіталу; досліджено можливості використання операційного важеля в управлінні прибутком малого підприємства; розкрито особливості використання інформаційних систем в аналізі фінансового стану та оптимізації структури капіталу малого підприємства.

Визначення оптимальної структури капіталу вимагає застосування як кількісних, так і якісних оцінок структури фінансових джерел. Так, розраховану середньозважену вартість позикового та ціну власного капіталу використано при оптимізації структури капіталу ТОВ «Агроремсервісприлад-М» за критерієм мінімізації середньозваженої вартості сукупного капіталу (табл. 4).

Таблиця 4

Розрахунок оптимальної структури капіталу ТОВ «Агроремсервісприлад-М» за критерієм мінімізації середньозваженої вартості (на основі середньозваженої вартості позикового капіталу) за даними 2017 р.

Показник	Фактичне значення у 2017 р.	Варіанти розрахунку				
		1	2	3	4	5
Загальна потреба в капіталі, тис. грн	13634,5	13634,5	13634,5	13634,5	13634,5	13634,5
Варіанти структури капіталу, %: власний капітал	14,2	20,0	40,0	50,0	60,0	80,0
позиковий капітал	85,8	80,0	60,0	50,0	40,0	20,0
Вартість (ціна) власного капіталу, %	27,1	27,2	27,6	27,8	28,0	28,4
Середньозважена вартість позикового капіталу, %	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8
Премія за ризик, %	0,7	0,6	0,4	0,3	0,2	-
Ставка податку на прибуток, %	18,0	18,0	18,0	18,0	18,0	18,0
Рівень вартості (ціни) позикового капіталу з урахуванням премії за ризик, %	3,5	3,4	3,2	3,1	3,0	2,8
Рівень вартості (ціни) позикового капіталу з урахуванням ставки податку на прибуток, %	2,9	2,8	2,6	2,5	2,5	2,3
Вартість (ціна) складових елементів капіталу, %: власного капіталу	3,8	5,4	11,0	13,9	16,8	22,7
позикового капіталу	2,5	2,2	1,6	1,3	1,0	0,5
Середньозважена вартість капіталу, %	6,3	7,6	12,6	15,2	17,8	23,2

Дані табл. 4 свідчать, що для ТОВ «Агроремсервісприлад-М» станом на кінець 2017 р. найвигіднішим варіантом структури капіталу за критерієм мінімізації його середньозваженої вартості є фактичне значення, тобто 14,2 % власного й 85,8 % позикового капіталу (поточної кредиторської заборгованості

за товари, роботи, послуги та інших поточних зобов'язань). Такий результат отриманий через вищу вартість власного капіталу порівняно із середньозваженою вартістю позикового капіталу, у складі якого переважає поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги.

Доцільність формування частини капіталу в ТОВ «Агроремсервісприлад-М» за рахунок позикового капіталу досліджено шляхом визначення ефекту фінансового левіриджу (табл. 5).

Таблиця 5

Розрахунок ефекту фінансового левіриджу по позиковому капіталу для ТОВ «Агроремсервісприлад-М» у 2015–2017 рр. (станом на кінець року)

Показник	2015 р.	2016 р.	2017 р.
Вихідні дані			
Валовий прибуток, тис. грн	1015,0	1087,7	3624,1
Середньорічна величина активів, тис. грн	5172,3	7497,6	11221,6
Величина власного капіталу, тис. грн	908,3	1222,2	1938,8
Величина позикового капіталу, тис. грн	5278,1	7511,6	11693,4
Вартість (ціна) короткострокових кредитів банку, %	28,6	-	-
Вартість (ціна) поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги, %	2,5	2,8	2,7
Вартість (ціна) інших поточних зобов'язань, %	2,9	3,2	3,2
Середньозважена вартість позикового капіталу, %	3,3	2,9	2,8
Ставка податку на прибуток, %	18,0	18,0	18,0
Розрахункові дані			
Валова рентабельність активів, %	19,6	14,5	32,3
Податковий коректор	0,82	0,82	0,82
Диференціал фінансового важеля (%) по:			
- короткострокових кредитах банку;	-9,0	-	-
- поточній кредиторській заборгованості за товари, роботи, послуги;	17,1	11,7	29,6
- інших поточних зобов'язаннях;	16,7	11,3	29,1
- позиковому капіталу (на основі його середньозваженої вартості)	16,3	11,6	29,5
Коефіцієнт фінансового левіриджу для позикового капіталу	5,811	6,146	6,031
Ефект фінансового важеля по позиковому капіталу (на основі їх середньозваженої вартості), %	77,7	58,5	145,9
Висновок про доцільність використання позикового капіталу	Доцільно	Доцільно	Доцільно

За даними табл. 5, диференціал фінансового левіриджу був від'ємним лише по короткострокових кредитах банків у 2015 р. (-9,0 %). Відповідно, останні окремо не могли забезпечувати збільшення рентабельності власного капіталу, адже одержуваний прибуток був недостатнім для покриття їх вартості (ціни), проте за невисокої фактичної частки короткострокових кредитів банків у структурі позикового капіталу ТОВ «Агроремсервісприлад-М» диференціал

фінансового важеля, розрахований на основі середньозваженої вартості позикового капіталу, мав додатне значення (16,3 %). У 2016 й 2017 рр. ефект фінансового важеля по позиковому капіталу також був додатнім, а це вказує, що використання останнього забезпечило зростання рентабельності власного капіталу підприємства на 58,5 і 145,9 % відповідно (залучення позикового капіталу було доцільним). Таким чином, для ТОВ «Агроремсервісприлад-М» у структурі капіталу відповідно до результатів її оптимізації за критерієм мінімізації середньозваженої вартості (див. табл. 4) допустимим є формування високої питомої ваги позикового капіталу (кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги й інших поточних зобов'язань).

Не дивлячись на відсутність залучення ТОВ «Агроремсервісприлад-М» у 2015 й 2017 рр. позикових коштів у вигляді банківських позик, нами досліджено, як змінюватиметься середньозважена вартість капіталу у разі використання підприємством короткострокових кредитів банку (табл. 6).

Таблиця 6

Розрахунок оптимальної структури капіталу ТОВ «Агроремсервісприлад-М» за критерієм мінімізації середньозваженої вартості (на основі ціни короткострокових кредитів банку) за даними 2017 р.

Показник	Варіанти розрахунку				
	1	2	3	4	5
Загальна потреба в капіталі, тис. грн	13634,5	13634,5	13634,5	13634,5	13634,5
Варіанти структури капіталу, %:					
власний капітал	20,0	40,0	50,0	60,0	80,0
позиковий капітал (короткострокові кредити банку)	80,0	60,0	50,0	40,0	20,0
Вартість (ціна) власного капіталу, %	27,2	27,6	27,8	28,0	28,4
Вартість (ціна) позикового капіталу (короткострокових кредитів банку), %	25,3	25,3	25,3	25,3	25,3
Премія за ризик, %	3,6	2,4	1,8	1,2	-
Ставка податку на прибуток, %	18,0	18,0	18,0	18,0	18,0
Рівень вартості (ціни) позикового капіталу (короткострокових кредитів банку) з урахуванням премії за ризик, %	28,9	27,7	27,1	26,5	25,3
Рівень вартості (ціни) позикового капіталу (короткострокових кредитів банку) з урахуванням ставки податку на прибуток, %	23,7	22,7	22,2	21,7	20,7
Вартість (ціна) складових елементів капіталу, %:					
власного капіталу	5,4	11,0	13,9	16,8	22,7
позикового капіталу (короткострокових кредитів банку)	19,0	13,6	11,1	8,7	4,1
Середньозважена вартість капіталу, %	24,4	24,6	25,0	25,5	26,8

Отже, за умови формування позикового капіталу виключно за рахунок короткострокових кредитів банку, найвигіднішим варіантом структури капіталу

для ТОВ «Агроремсервісприлад-М» за критерієм мінімізації його середньозваженої вартості станом на кінець 2017 р. є 20 % власного капіталу та 80 % позикового капіталу (сформованого з короткострокових кредитів банку). Залучення короткострокових банківських позик для підприємства буде ефективним, оскільки розрахований за даними 2017 р. диференціал фінансового важеля є додатним (3,4 %).

Оптимізація структури капіталу ТОВ «Агроремсервісприлад-М» за критерієм максимізації рівня фінансової рентабельності (табл. 7) показує, що найбільшу фінансову рентабельність (37,6 %) отримано у п'ятому варіанті при питомій вазі власного капіталу 20,0 % та позикового капіталу, сформованого за рахунок короткострокових кредитів банку, 80,0 %.

Таблиця 7

Оптимізація структури капіталу для ТОВ «Агроремсервісприлад-М» за критерієм максимізації фінансової рентабельності (станом на кінець 2017 р.), тис. грн

Показник	Варіанти розрахунку				
	1	2	3	4	5
Сума власного капіталу	1938,8	1938,8	1938,8	1938,8	1938,8
Можлива сума короткострокового банківського кредиту	484,7	1295,1	1938,8	2908,2	7755,2
Загальна сума капіталу	2423,5	3233,9	3877,6	4847,0	9694,0
Коефіцієнт фінансового левериджу	0,250	0,668	1,000	1,500	4,000
Валова рентабельність активів, %	32,3	32,3	32,3	32,3	32,3
Вартість (ціна) короткострокових кредитів банку, %	25,3	25,3	25,3	25,3	25,3
Премія за ризик, %	-	1,2	1,8	2,4	3,6
Ставка процентів за кредит із урахуванням премії за ризик, %	25,3	26,5	27,1	27,7	28,9
Сума валового прибутку до сплати процентів за кредит	782,8	1044,5	1252,5	1565,6	3131,2
Сума процентів за кредит	122,6	343,2	525,4	805,6	2241,3
Сума валового прибутку після сплати процентів за кредит	660,2	701,3	727,1	760,0	889,9
Сума податку на прибуток	118,8	126,2	130,9	136,8	160,2
Сума чистого прибутку	541,3	575,1	596,2	623,2	729,7
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу (коефіцієнт фінансової рентабельності), %	27,9	29,7	30,8	32,1	37,6
Питома вага власного капіталу, %	80,0	60,0	50,0	40,0	20,0
Питома вага позикового капіталу (короткострокових кредитів банку), %	20,0	40,0	50,0	60,0	80,0

Оскільки фінансовий стан підприємства не може бути стійким, якщо не отримується прибуток, то важливим напрямом підвищення ефективності

фінансового менеджменту на малих підприємствах є застосування в управлінні їх прибутком механізму точки беззбитковості та операційного важеля.

На основі сили впливу операційного важеля за 2017 р. (2,4) у табл. 8 розглянуто можливі зміни прибутку ТОВ «Агроремсервісприлад-М» за різних умов зміни виручки.

Таблиця 8

Можливі зміни прибутку ТОВ «Агроремсервісприлад-М» за різних умов зміни виручки від надання послуг із ремонту машин промислового призначення (на основі значення операційного важеля за 2017 р.)

Показник	1 умова	2 умова	3 умова	4 умова	5 умова	6 умова
Сила впливу операційного важеля	2,4	2,4	2,4	2,4	2,4	2,4
Прибуток до зміни виручки, тис. грн	972,8	972,8	972,8	972,8	972,8	972,8
Зростання виручки, %	+5,0	+10,0	+15,0	+20,0	+25,0	+41,7
Зростання прибутку, %	+12,0	+24,0	+36,0	+48,0	+60,0	+100,0
Зростання прибутку, тис. грн	+116,7	+233,5	+350,2	+466,9	+583,7	+972,8
Прибуток після зростання виручки, тис. грн	1089,5	1206,3	1323,0	1439,7	1556,5	1945,6
Зниження виручки, %	-5,0	-10,0	-15,0	-20,0	-25,0	-41,7
Зниження прибутку, %	-12,0	-24,0	-36,0	-48,0	-60,0	-100,0
Зниження прибутку, тис. грн	-116,7	-233,5	-350,2	-466,9	-583,7	-972,8
Прибуток після зниження виручки, тис. грн	856,1	739,3	622,6	505,9	389,1	0

Отже, простежується загальновідома закономірність: при збільшенні (зменшенні) виручки прибуток зростає (знижується) ще більше. Таким чином, за очікуваного зростання виручки від надання послуг із ремонту машин промислового призначення підприємству краще мати якомога більший операційний важіль, і навпаки, якщо прогнозується її зниження в плановому періоді, то менший. При фактичній силі впливу операційного важеля за умови зменшення у 2017 р. виручки від надання послуг із ремонту машин промислового призначення ТОВ «Агроремсервісприлад-М» на 41,7 % прибуток від продажу цього виду продукції знизився б до рівня точки беззбитковості (нульового рівня), тобто підприємство не отримало б ні прибутку, ні збитку.

Обґрунтовано, що роль інформаційних систем і технологій в аналізі фінансового стану та оптимізації структури капіталу малого підприємства є ключовою, а це, за умови існування чіткої стратегії та попередньої оцінки ефективності використання грошових коштів, дає змогу мобілізувати значні додаткові фінансові ресурси для збільшення кінцевих результатів діяльності суб'єкта малого бізнесу.

ВИСНОВКИ

Результати дослідження теоретико-методичних і практичних аспектів аналізу фінансового стану малого підприємства та його ролі у фінансовому управлінні малим бізнесом на матеріалах ТОВ «Агроремсервісприлад-М» дали змогу зробити наступні висновки.

1. На основі критичного аналізу поглядів вітчизняних і зарубіжних науковців на трактування сутності фінансового стану підприємства з'ясовано, що під цим поняттям слід розуміти реальну (на фіксований момент часу) і потенційну фінансову спроможність підприємства забезпечити певний рівень фінансування поточної діяльності (операційної, фінансової, інвестиційної), саморозвитку та погашення зобов'язань перед підприємствами й державою. Проведені дослідження дозволили виявити, що оцінка фінансового стану малого підприємства проводиться поетапно з використанням неформалізованих і формалізованих методів та з допомогою дескриптивних, предикативних і нормативних моделей. Для оцінювання фінансового стану малих підприємств слід виділяти такі групи показників: майновий стан, фінансова стійкість, ліквідність і платоспроможність, рентабельність і прибутковість, ділова активність.

2. Аналіз літератури показав, що для оцінювання фінансового стану підприємства серед підходів до прогнозування банкрутства найбільш широкого застосування набули такі: визначення незадовільної структури бухгалтерського балансу підприємства за допомогою методів коефіцієнтного аналізу; спеціальні багатofакторні регресійні моделі на основі використання прийомів статистичного методу; формування комплексної (рейтингової) оцінки фінансового стану підприємства; інтегральна рейтингова оцінка підприємства.

3. Розглянутий підхід до сутності фінансового стану малого підприємства дає змогу виділити у ньому складові категорії економічного потенціалу, що безпосередньо характеризують становище малого підприємства на певний момент часу; складові категорії ефективності діяльності, що надають характеристику якості діяльності малого підприємства за період.

4. Дослідивши майновий стан ТОВ «Агроремсервісприлад-М», можна сказати, що у 2017 р. порівняно з 2015 р. вартість майна збільшилась у 2,2 разу. У підсумку питома вага необоротних активів у майні зменшилась, а оборотних активів, відповідно, зросла на 2,5 відсоткових пункти (з 96,5 до 99,0 %). Необоротні активи у ТОВ «Агроремсервісприлад-М» представлені виключно основними засобами, які зменшились на 39,3 %. Збільшення оборотних активів у 2,3 разу пояснюється зростанням оборотних виробничих фондів та фондів обігу. Підприємство у фінансуванні своєї діяльності орієнтується, переважно, на кредиторську заборгованість й інші поточні зобов'язання. Величина першої з них у досліджуваному періоді постійно зростала, а других – зменшилася лише у 2016 р. порівняно з 2015 р. Разом із залученими коштами підприємство використовує й власний капітал, що представлений нерозподіленим прибутком,

який мав тенденцію до зростання. Чистий прибуток, одержаний у кожен із досліджуваних років, не використовувався за можливими напрямками його розподілу, а залишався нерозподіленим.

5. Вивчення фінансової стійкості ТОВ «Агроремсервісприлад-М» показало, що підприємство мало низький рівень фінансової стійкості у 2015–2017 рр. за показниками структури джерел формування капіталу (коефіцієнт автономії на кінець 2017 р. зменшився до 0,142). Водночас рівень забезпеченості товариства власними оборотними коштами такий, що відповідає нормативам. У структурі оборотних активів на кінець 2017 р. власні кошти становили 13,4 %, а на 1 грн запасів припадало близько 1,06 грн власних оборотних коштів.

6. Встановлено, що протягом досліджуваного періоду коефіцієнт абсолютної ліквідності та коефіцієнт покриття не відповідали нормативам, тоді як коефіцієнт швидкої ліквідності знаходився в межах норми. Водночас ТОВ «Агроремсервісприлад-М» могло повністю покрити поточні зобов'язання і забезпечення за рахунок оборотних активів, а для продовження своєї діяльності певний залишок цих активів у підприємства залишився б.

7. Дослідження показників ділової активності ТОВ «Агроремсервісприлад-М» дало змогу виявити переважно позитивні зміни значень показників обертання активів і пасивів. Так, відбулося скорочення тривалості одного обороту активів, оборотних активів, запасів, коштів у розрахунках, дебіторської заборгованості та власного капіталу. Водночас період обороту поточної кредиторської заборгованості зріс на 5 днів (5,4 %)

8. Оцінка рентабельності ТОВ «Агроремсервісприлад-М» засвідчила прибуткову діяльність підприємства впродовж 2015–2017 рр. У 2017 р. порівняно з 2015 р. спостерігається зростання показників, які характеризують прибутковість основної, проте зниження показників рентабельності операційної та в цілому господарської діяльності підприємства. Негативною відносно 2015 р. є динаміка показників загальної рентабельності капіталу (активів), загальної та чистої рентабельності виробничих фондів, тоді як чиста рентабельність капіталу (активів), загальна й чиста рентабельність виробничих фондів зросли. Різновекторні зміни помічені і в значеннях розрахованих показників окупності витрат і капіталу. При цьому період окупності сукупного капіталу зменшився з 15,8 до 15,7 року, а власного капіталу – з 2,3 до 2,2 року.

9. Перевірка золотого правила економіки й основних правил фінансування підприємства для ТОВ «Агроремсервісприлад-М» дало змогу встановити, що умови золотого правила економіки у 2015–2017 рр. не виконувалися, а золотого правила фінансування й золотого правила балансу були повністю витримані.

10. Завдяки застосуванню моделей фінансового управління активами й капіталом підприємства встановлено наступне:

- підприємству в структурі капіталу відповідно до результатів її

оптимізації за критерієм мінімізації середньозваженої вартості допустимим є формування питомої ваги позикового капіталу (у складі якого 84,5 %, припадало б на поточну кредиторську заборгованість за товари, роботи, послуги, а решта – на інші поточні зобов'язання) на фактичному рівні (85,8 %), оскільки визначений для цих умов ефект фінансового левериджу має додатне значення;

- за результатами розрахунку диференціала фінансового левериджу та оптимізації структури капіталу товариства за критерієм максимізації фінансової рентабельності для умов залучення у 2017 р. короткострокових кредитів банку встановлено, що досліджуване підприємство у зазначеному році забезпечило б приріст рентабельності власного капіталу в разі формування позикового капіталу за рахунок короткострокових банківських позик. Тому частку позикового капіталу (сформованого з короткострокових кредитів банку) у фінансуванні підприємства можна нарощувати;

- доцільність надання товариством 2-відсоткової знижки при наданні послуг із ремонту автотранспортних засобів доведена розрахунками, згідно з якими прискорення повернення дебіторської заборгованості становитиме 10 днів, а чистий прибуток зросте на 16,5 %, що збільшить наявні кошти підприємства, а відповідно, дасть змогу уникнути необхідності пошуку оборотних коштів на суму поверненої дебіторської заборгованості й покращить його платоспроможність. Обрахована планова сума оборотного капіталу, необхідна для спрямування в дебіторську заборгованість за продукцію (товари, роботи, послуги) у 2019 р., становить 3782,7 тис. грн.

11. Вивчення можливостей використання інструментів фінансового менеджменту в управлінні прибутком ТОВ «Агроремсервісприлад-М» вказує на досягнення товариством у 2015–2017 рр. порогу рентабельності по наданню послуг із ремонту машин промислового призначення. При цьому запас фінансової стійкості у 2017 р. порівняно з 2015 р. зріс із 8,5 до 41,4 %.

12. Практичні розрахунки підтверджують, що у 2017 р. відносно 2015 р. відбулося зниження значення операційного важеля при наданні послуг із ремонту машин промислового призначення з 11,8 до 2,4, що зумовлене випереджаючим зростанням розміру прибутку (у 22,4 разу) порівняно зі збільшенням суми валової маржі (у 4,6 разу). При фактичній силі впливу операційного важеля та за умови зменшення у короткостроковій перспективі виручки від надання послуг із ремонту машин промислового призначення на 41,7 % прибуток від продажу цього виду продукції знизиться до рівня точки беззбитковості (нульового рівня), тобто товариство не отримуватиме ні прибутку, ні збитку.

13. Для покращення фінансового стану та підвищення ефективності фінансового менеджменту як досліджуваного підприємства, так і інших малих підприємств доцільно:

- здійснювати постійний моніторинг фінансового стану суб'єкта

господарювання за розглянутою системою показників і з використанням інформаційних систем, зокрема з допомогою програми Microsoft Excel;

- доповнювати оцінку фінансового стану підприємства діагностикою його банкрутства за запропонованими етапами: 1) оцінка неформалізованих критеріїв фінансового стану; 2) аналіз платоспроможності відповідно до методичних рекомендацій законодавства України; 3) розрахунок спеціальних моделей банкрутства; 4) прогнозування та аналіз ринкової ситуації; 5) виявлення основних причин та факторів виникнення або розвитку кризи; 6) оцінка масштабів кризи та її економічних наслідків; 7) узагальнення результатів діагностики вірогідності банкрутства;

- для зростання оборотності дебіторської заборгованості практикувати надання цінових знижок за прискорення оплати реалізованої продукції, проводити реструктуризацію товарної дебіторської заборгованості шляхом факторингу й обліку векселів;

- з метою визначення оптимального залишку грошових коштів для підприємства використовувати модель Баумоля. В моделі, зважаючи на обмежену кількість різновидів короткострокових фінансових інструментів та їхню низьку ліквідність, за рівень втрат альтернативних доходів при зберіганні грошових коштів доцільно брати середню ставку відсотку по короткострокових депозитних вкладеннях;

- у процесі оптимізації структури капіталу за критерієм мінімізації його середньозваженої вартості необхідним етапом повинен бути розрахунок ефекту фінансового левериджу з метою з'ясування доцільності використання позикових коштів для формування оптимальної структури капіталу.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИПЛОМЙНОЇ РОБОТИ

1. Красняк О. А. Необхідність вдосконалення системи показників аналізу фінансового стану малого підприємства / О. А. Красняк // Економіка і підприємництво: організаційно-методологічні аспекти обліку, фінансів, аудиту та аналізу : зб. наук. праць за результ. роботи факульт. обліку та фінансів. – Вип. 18. Т. 1. – Полтава : ПДАА, 2018. – С. 158–161

2. Красняк О. А. Підвищення ефективності фінансового управління на малому підприємстві шляхом оптимізації структури його капіталу / О. А. Красняк // Збірник доповідей наук.-практ. конференцій студ. за результат. проходж. виробн. та технолог. практик по напрямках підгот. (спеціальн.) [«Сучасний стан і перспективи вдосконалення практичної підготовки студентів обліково-фінансового профілю»], (Полтава, 18 вересня 2018 р.). – Вип. 5. – Полтава : ПДАА, 2018. – С. 124–126.

АНОТАЦІЯ

Красняк О. А. Аналіз фінансового стану малого підприємства та його роль у фінансовому управлінні малим бізнесом. – Рукопис.

Дипломна робота на здобуття кваліфікації «Магістр фінансів, банківської справи та страхування» за спеціальністю «Фінанси, банківська справа та страхування». – Полтавська державна аграрна академія, Полтава, 2018.

У роботі узагальнено необхідність, сутність та інформаційне забезпечення оцінки фінансового стану малого підприємства. Систематизовано особливості оцінювання фінансового стану суб'єкта господарювання на основі методів прогнозування банкрутства. Обґрунтовано взаємозв'язок фінансового стану, економічного потенціалу й ефективності діяльності малого підприємства. Використано сучасні підходи для оцінювання фінансового стану малого підприємства. Оцінено ефективність господарської діяльності малого підприємства. Обґрунтовано напрями підвищення ефективності фінансового управління на малому підприємстві шляхом оптимізації структури його капіталу. Досліджено можливості використання операційного важеля в управлінні прибутком малого підприємства. Розкрито особливості використання інформаційних систем в аналізі фінансового стану та оптимізації структури капіталу малого підприємства.

Ключові слова: аналіз, фінансовий стан, мале підприємство, управління, малий бізнес, структура капіталу, фінансовий леверидж, оптимізація, операційний леверидж.

ANNOTATION

Krasniak O. A. An analysis of the financial situation of a small enterprise and its role in the financial management of small business. – Manuscript.

The purpose of this diploma thesis is getting of the qualification «Master in Finance, Banking and Insurance» by the specialty «Finance, Banking and Insurance». – Poltava state agrarian academy, Poltava, 2018.

The paper summarizes the necessity, essence and informational support of the assessment of the financial situation of a small enterprise. The peculiarities of evaluating the financial condition of a business entity on the basis of bankruptcy forecasting methods are systematized. The interconnection between financial status, economic potential and efficiency of a small enterprise is substantiated. Modern approaches have been used to assess the financial situation of a small enterprise. The efficiency of economic activity of a small enterprise is estimated. The directions of increasing the efficiency of financial management in a small enterprise by optimizing the structure of its capital are substantiated. The possibilities of using the operating leverage in managing the profit of a small enterprise have been explored. The peculiarities of use of information systems in the analysis of the financial state and optimization of the structure of capital of a small enterprise are revealed.

Key words: analysis, financial situation, small enterprise, management, small business, capital structure, financial leverage, optimization, operational leverage.